

Introduktion til den danske finansielle infrastruktur

22. december 2015

1 Indledning

Dette notat har til formål at oplyse nye pengeinstitutter om den danske finansielle infrastruktur kaldet *kerneinfrastrukturen*. Kerneinfrastrukturen består af centrale systemer for betalingsformidling og fælles digitale løsninger. For et pengeinstitut, der ønsker at blive deltager i kerneinfrastrukturen, giver dette notat en overordnet beskrivelse af, hvilke løsninger kerneinfrastrukturen udgøres af, hvilke aktører der agerer i kerneinfrastrukturen, og hvordan adgang opnås mv.

Kontakt Kristian Ring
Direkte +45 3370 1192
kri@fida.dk

Journalnr. 746/12
Dok. nr. 537321-v3

Dette notat giver således en introduktion til:

- kerneinfrastrukturen (afsnit 2),
- kerneinfrastrukturaftalerne, håndbøger og særlige regler for dispensation og overdragelse (afsnit 3),
- Finans Danmarks rolle (afsnit 4),
- øvrige centrale aktører og deres roller (afsnit 5),
- Pris for adgang til kerneinfrastrukturen og/eller medlemsskab af Finans Danmark (afsnit 6)

For en uddybende beskrivelse af vilkår for adgang til kerneinfrastrukturen kan henvendelse rettes til Finans Danmark.

2 Kerneinfrastrukturen

Kerneinfrastrukturen er de fælles sektorløsninger, dvs. den finansielle infrastruktur, der som udgangspunkt er nødvendig for at drive et almindeligt pengeinstitut i Danmark. På nuværende tidspunkt udgøres kerneinfrastrukturen af clearingerne, de koordinerede processer i forbindelse med Digital Tinglysning, e-engagement samt NemID, se nærmere herom nedenfor.

Kerneinfrastrukturen reguleres af et fælles aftalekompleks, jf. afsnit 3, der angiver de overordnede rammer for adgang til og deltagelse i kerneinfrastrukturen samt samarbejdet mellem deltagerne.

Finans Danmark giver adgang til kerneinfrastrukturen og administrerer aftalekomplekset.

2.1 Clearingerne

Sumclearingen, intradagclearingen og straxclearingen clearer og afvikler detailbetalinger i danske kroner i Danmark.

I sumclearingen afvikles bl.a. Dankortbetalinger, mens der i intradag- og straksclearingen alene afvikles konto-til-kontooverførsler. Det er muligt at opnå dispensation fra deltagelse i en eller flere af clearingerne, jf. nærmere herom i pkt. 3.4.

Pengeinstitutterne kan vælge at deltage direkte i clearingerne ved at tilslutte sig afviklingen i Nationalbanken eller via et andet pengeinstitut efter bilateral aftale med dette, jf. afsnit 3. Pengeinstituttet skal have samme status i alle de clearinger, som pengeinstituttet deltager i. Det vil sige, at et pengeinstitut, der deltager i alle clearingerne, og som vælger at deltage via et andet pengeinstitut, skal deltage via dette i alle clearingerne.

På Finans Danmarks hjemmeside, www.finansdanmark.dk, findes der yderligere information om clearing og afvikling af detailbetalinger i Danmark.

2.2 De koordinerede processer i forbindelse med Digital Tinglysning

Målet med de fælles digitale tinglysningsprocesser er at opnå en række effektiviseringer i samspillet mellem penge- og realkreditinstitutter i forbindelse med handel med og finansiering af fast ejendom. Der er således tale om digitalisering af tilknyttede processer, som ikke digitaliseres i selve tinglysningssystemet.

Fællesprocesserne giver en hurtigere og smidigere sagsbehandling, da processerne kan gennemføres digitalt og ikke kræver personlig kontakt, koordinering mv.

Det er muligt for deltagerne at lave følgende processer via løsningen:

- rykning af pantebreve
- koordineret aflysning
- koordineret tinglysning
- dokumentudveksling f.eks. udveksling af lånetilbud eller andre dokumenter i forbindelse med en sag.

Processerne er alene tilgængelige via system-til-system-løsning, og deltagerne kan alene se information på de processer, som de er en del af eller har været involveret i.

2.3 e-engagement

e-engagement er udviklet til pengeinstitutterne, således at kundeengagementer kan overføres digitalt. e-engagement erstatter størstedelen af de manuelle papirbaserede arbejdsgange mellem pengeinstitutter, som en engagementsoverførsel indebærer. Løsningen bygger på, at kunden giver samtykke til det modtagende pengeinstitut, så pengeinstituttet har fuldmagt til at overføre og modtage oplysningerne for kunden.

2.4 Samarbejdet om NemID

NemID er udviklet af Nets DanID for det offentlige og bankerne som en fælles løsning til en lang række services på nettet. NemID blev lanceret i 2010.

Bankerne har deltaget i et sektorsamarbejde i regi af Finans Danmark, hvor der var enighed om at afgive tilbud til Digitaliseringsstyrelsen om levering af digital signatur til borgere og virksomheder i Danmark.

Journalnr. 746/12

Dok. nr. 537321-v3

Bankerne har i dette samarbejde accepteret at medvirke ved udstedelsen af personcertifikater i den OCES II-løsning, som Nets DanID leverer til Digitaliseringsstyrelsen.

Bankerne har således indgået aftale med Nets DanID om ydelser vedrørende identifikation af bankernes kunder, som anvendes til Nets DanIDs opfyldelse af kontrakten med Digitaliseringsstyrelsen (RA-aftalen).

Nets DanID udvikler, vedligeholder og driftsafvikler som outsourcingleverandør bankernes fælles netbanksikkerhedsløsning, ligesom Nets DanID som CA udvikler, vedligeholder og driftsafvikler det offentliges digitale signatur, OCES.

De to løsninger anvender en række fælles elementer herunder bruger-id, adgangskode og den OTP-enhed ("One Time Password"), som en bruger skal anvende ved log-on og/eller signering. Som OTP-enhed er fra starten valgt et nøglekort, som efterfølgende er suppleret med en elektronisk nøgleviser, som kunderne kan tilkøbe.

Nets DanID leverer som outsourcingleverandør en sikkerhedsløsning (NemID) til autentifikation af brugere, som logger sig på bankernes elektroniske selvbetjeningsløsninger (netbank).

3 Kerneinfrastrukturens aftaler

Kerneinfrastrukturens aftaler består af en række obligatoriske og frivillige aftaler, som kan rekvireres ved henvendelse til Finans Danmark.

De obligatoriske kerneinfrastrukturaftaler består af "Rammeaftale om deltagelse i kerneinfrastrukturen med bilag"- (Finans Danmarks rammeaftale), "Rammeaftale for samarbejde om brug af e-nettet" (e-nettets rammeaftale), "Aftale om tilslutning til Fælles Netbanksikkerhedsløsning", "Bank RA-Aftale" samt "Sektoraftale for e-engagement".

Derudover findes en række frivillige sektoraftaler, som pengeinstituttet kan tiltræde i tillæg til de obligatoriske aftaler.

3.1 Obligatoriske aftaler

3.1.1 *Rammeaftale om deltagelse i kerneinfrastrukturen, med bilag (Finans Danmarks rammeaftale)*

Finans Danmarks rammeaftale er en tiltrædelsesaftale, som regulerer en række rettigheder og forpligtelser for det enkelte pengeinstitut i forbindelse

med adgangen til kerneinfrastrukturen. Kerneinfrastrukturen er i aftalen defineret som den infrastruktur, der som udgangspunkt er nødvendig for at drive et almindeligt pengeinstitut i Danmark. Ved tiltrædelse af Finans Danmarks rammeaftale omfattes pengeinstituttet automatisk af Aftale om interbankgebyrer i betalingsformidlingen, Aftale om konti med check og/eller dankort, Aftale om udlandsbetalinger, Generel overførselsoverenskomst samt Sektoraftale for e-engagement, der alle er vedlagt Finans Danmarks rammeaftale som bilag.

Ved at underskrive Finans Danmarks rammeaftale forpligter pengeinstituttet sig endvidere til at anvende de til kerneinfrastrukturen tilknyttede håndbøger, jf. pkt. 3.3 nedenfor.

Aftale vedrørende interbankgebyrer i betalingsformidlingen fastlægger regler for maksimale interne afregningspriser mellem pengeinstitutterne i forbindelse med brug af hævekort, check og uanbringelige kredittransaktioner.

En gang årligt bliver der taget stilling til en regulering af interbankgebyrerne med udgangspunkt i udviklingen i Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Eventuelle ændringer meddeles pengeinstitutterne med en af Finans Danmark fastsat ikrafttrædelsesdato.

Aftale om konti med check og/eller Dankort har til formål at fastlægge fælles regler om åbning af konti med check og/eller Dankort, indløsning af check, returnering af check samt endossement, afregning og protest i forhold til check.

Aftale om udlandsbetalinger regulerer videreformidlingen af betalinger fra udlandet til Danmark, det vil sige betalinger, som ikke straks "rammer" beneficentens eget pengeinstitut. Aftalen indeholder endvidere procedurer for afregning og clearing af udenlandske check.

Aftalen om generel overførselsoverenskomst har til formål at aftaleregulere kreditoverførsler, med undtagelse af indbetalingskort. Aftalen omfatter kun overførsel mellem konti i forskellige pengeinstitutter. Aftalen omfatter dog også overførsel mellem konti i samme pengeinstitut, hvis der er tale om en bulk-transaktion.

Overenskomsten fastlægger regler for kreditering af kreditoverførsler, herunder dispositionstidspunkt, frister for aflevering, tilbagekaldelse og tilbageførsel ved åbenlyse fejl og tilfælde af fraud samt regler for rentegodtgørelse.

3.1.2 Rammeaftale for samarbejde om brug af e-nettet (e-nettets rammeaftale)

e-nettets rammeaftale indgås mellem det enkelte pengeinstitut og e-nettet. Pengeinstituttet opnår gennem aftalen adgang til at anvende de af e-nettet understøttede forretningsprocesser som nærmere beskrevet i aftalen og de tilhørende produktaftaler.

3.1.3 *Aftale om tilslutning til Fælles Netbanksikkerhedsløsning og Bank RA-Aftale*

Aftalerne beskriver de nærmere ydelser og vilkår for deltagelse i NemID og udstedelse heraf, herunder bl.a. driftsydelser, rapportering, krav til dokumentation, vederlag og ansvar. Aftalerne indgås mellem Nets DanID A/S og det enkelte pengeinstitut, og alle forhold, som udspringer af disse aftaler, håndteres direkte mellem pengeinstituttet og Nets DanID A/S som aftaltparter.

Journalnr. 746/12

Dok. nr. 537321-v3

3.1.4 *Sektoraftale for e-engagement*

Sektoraftalen regulerer forholdet mellem pengeinstitutterne i forbindelse med engagementsoverførsler og indeholder således de forpligtelser, pengeinstitutterne er underlagt i forbindelse med overførslerne.

Sektoraftalen indeholder bestemmelser om bl.a. håndtering af kort og kreditmaksimum for overførsler samt regulering af indhentelse og anvendelse af samtykkeerklæring fra kunden. Derudover er ansvarsfordeling mellem pengeinstitutterne, både generelt og hvor pengeinstitutterne indestår for forskellige forhold over for hinanden, reguleret.

3.2 Frivillige aftaler i tillæg til de obligatoriske aftaler

I tillæg til de obligatoriske aftaler i kerneinfrastrukturen kan pengeinstituttet tiltræde en række frivillige sektoraftaler, som er nærmere beskrevet i det følgende.

Det er en forudsætning for tiltrædelse af de frivillige aftaler, at pengeinstituttet som minimum har tiltrådt Finans Danmarks rammeaftale og e-nettets rammeaftale. De frivillige aftaler betragtes således som en integreret del af både Finans Danmarks rammeaftale og e-nettets rammeaftale.

3.2.1 *Aftale om deltagelse i sumclearingen, intradagclearingen og straks-clearingen og afviklingen heraf ("Clearingafviklingsaftalen")*

Pengeinstitutter, der ønsker at deltage direkte i afviklingen i Danmarks Nationalbank, skal særskilt tiltræde Clearingafviklingsaftalen. Dette gælder også, selv om pengeinstituttet fx har dispensation fra deltagelse i den ene af clearingerne.

Aftalen fastlægger vilkårene for direkte deltagelse i sumclearingen, intradagclearingen og straksclearingen og afviklingen heraf.

Det er en forudsætning for tiltrædelse af Clearingafviklingsaftalen, at pengeinstituttet har en foliokonto og afviklingskonto i danske kroner i Danmarks Nationalbank og er tilsluttet Kronos, samt at pengeinstituttet skriftligt har givet Danmarks Nationalbank tilladelse til at foretage afviklingen på sin konto i Danmarks Nationalbank.

3.2.2 Aftale vedrørende brug af hævekort i andre pengeinstitutter end det kontoførende institut

Aftalen fastlægger, på hvilke vilkår pengeinstitutternes Dankort kan anvendes til udbetaling af kontanter fra kasser og pengeautomater i andre pengeinstitutter end det kontoførende institut.

Journalnr. 746/12

Dok. nr. 537321-v3

Ved tiltrædelse af aftalen forpligter pengeinstituttet sig til at lade alle betalingskort med Dankortlogo være omfattet af aftalen.

Aftalen skal tiltrædes af de pengeinstitutter, der ønsker at udstede Dankort til deres kunder.

Aftalen løber 3 år ad gangen.

3.2.3 Aftale om modtagelse og afregning af indbetalingskort fra det fælles indbetalingsystem

Aftalen fastsætter regler for, hvornår pengeinstitutter tilsluttet aftalen er forpligtet til at modtage indbetalingskort.

3.2.4 Aftale om modtagelse og afregning af giroindbetalingskort i pengeinstitutter

Aftalen fastsætter regler for, hvornår pengeinstitutter, som er tilsluttet aftalen, er forpligtet til at modtage giroindbetalingskort.

3.2.5 Aftale om indberetning af NemKonti via pengeinstitutter

Aftalen fastlægger pengeinstitutternes forpligtelser og honorering for borgere og virksomheders indberetning af NemKonti via eget pengeinstitut. Aftalen skal tiltrædes af de pengeinstitutter, der ønsker at give deres kunder mulighed for at indberette en NemKonto via pengeinstituttet.

3.3 Håndbøger

Håndbøgerne er de tekniske guidelines, der skal anvendes ved brug af løsningerne i kerneinfrastrukturen.

Clearingerne

De nærmere tekniske anvisninger for deltagelse i clearingerne fremgår af Håndbog for Betalingsformidling, Håndbog for intradagclearingen og Håndbog for straksclearingen.

De koordinerede processer i forbindelse med Digital Tinglysning

De nærmere tekniske anvisninger for deltagelse i de koordinerede processer i forbindelse med digital tinglysning fremgår af Forretningshåndbog for Digital Tinglysning. Forretningshåndbog for Digital Tinglysning danner den forretningsmæssige ramme for parternes adfærd.

e-engagement

De nærmere tekniske anvisninger for deltagelse i e-engagement fremgår af Forretningshåndbog for e-engagement.

3.4 Dispensation fra deltagelse i kerneinfrastrukturen

Såfremt der foreligger tekniske, forretningsmæssige eller lovgivningsmæssige forhold hos deltageren, kan Finans Danmark give dispensation fra deltagelse i dele af kerneinfrastrukturen. Finans Danmarks vurdering af muligheden for dispensation vil bygge på en åben og fleksibel vurdering af de forhold, der kan give dispensation.

Hvis en deltager ønsker dispensation fra deltagelse i dele af kerneinfrastrukturen, skal skriftlig anmodning herom sendes til Finans Danmark.

Dispensation fra deltagelse i dele af kerneinfrastrukturen kan betyde en reduktion af deltagerens betaling af investeringsbidrag, jf. afsnit 6. Den reduktion i betalingen, som deltageren kan opnå, er nærmere beskrevet i Finans Danmarks notat om vilkår for deltagelse i kerneinfrastrukturen, som kan rekvireres ved henvendelse til Finans Danmark.

3.5 Overdragelse af adgangen til kerneinfrastrukturen

Et pengeinstitut kan overdrage sine rettigheder og forpligtelser i henhold til Finans Danmarks rammeaftale, fx ved fusioner, spaltninger, andre koncernforhold mv.

Pengeinstituttet skal underrette Finans Danmark i rimelig tid inden overdragelsen. Overdragelse er gyldig, når Finans Danmark har givet sit skriftlige samtykke, og ny "Rammeaftale om deltagelse i kerneinfrastrukturen" er underskrevet af det selskab, der har fået adgangen overdraget.

Kriterierne for overdragelse er nærmere beskrevet i Finans Danmarks notat om vilkår for adgang til kerneinfrastrukturen, som kan rekvireres ved henvendelse til Finans Danmark.

4 Finans Danmark

Finans Danmark giver adgang til kerneinfrastrukturen og administrerer kerneinfrastrukturaftalerne, inkl. dispensationer, ændringer i deltagerkredsen som fx optagelse af nye medlemmer, fusioner, spaltninger mv.

Pengeinstitutter kan som led i medlemskabet af Finans Danmark tiltræde kerneinfrastrukturaftalerne. Medlemskab af Finans Danmark kan blandt andet opnås af danske pengeinstitutter samt filialer og datterselskaber af udenlandske pengeinstitutter, som er etableret i Danmark. Pengeinstitutter, som ikke er medlemmer af Finans Danmark, kan imidlertid også alene tiltræde kerneinfrastrukturaftalerne. Disse pengeinstitutter betegnes som "ikke medlemmer".

Finans Danmark udsender løbende information til deltagerne i kerneinfrastrukturen om forhold af interesse for deltagelse i kerneinfrastrukturen, fx ny lovgivning og forhandlinger med myndighederne.

5 Øvrige centrale aktører i kerneinfrastrukturen

Pengeinstitutter, der ønsker at etablere sig i Danmark og deltage i den danske kerneinfrastruktur, skal udover Finans Danmark kontakte følgende centrale aktører:

e-nettet A/S

e-nettet A/S varetager på vegne af Finans Danmark den løbende forvaltning af de løsninger, der udgør kerneinfrastrukturen.

Journalnr. 746/12

Dok. nr. 537321-v3

Finanstilsynet

Der ansøges om tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed i Danmark hos Finanstilsynet.

Nets

Tiltrædelse af Finans Danmarks kerneinfrastrukturaftaler forudsætter samtidig deltagelse i Nets' infrastruktur, herunder optagelse i betalingsformidlingsregistre, som er en teknisk forudsætning for adgang til clearingerne.

Derudover ejer og administrer Nets en række sektorprodukter og -løsninger, der er relevante for pengeinstitutter, fx Dankort og Betalingservice.

Datacentral

Adgangen til kerneinfrastrukturens clearingsystemer forudsætter, at pengeinstituttet efterlever en række tekniske krav og formatkrav. Derfor bør nye pengeinstitutter tidligt i etableringsfasen kontakte en datacentral. Valget af datacentral afgøres af pengeinstituttet selv.

Pengeinstitutter, der ønsker at benytte en datacentral, der ikke allerede er del af den danske kerneinfrastruktur, skal være opmærksomme på, at der kræves sektortest med deltagelse af Nets og de eksisterende datacentraler.

Danmarks Nationalbank

Danmarks Nationalbank er afviklingsbank for clearingerne samt overvågende myndighed i forhold til clearingernes driftsstabilitet og sikkerhed.

Direkte deltagelse i clearingerne forudsætter, at pengeinstituttet har en foliokonto og en afviklingskonto i Danmarks Nationalbank.

Finans Danmark anbefaler, at pengeinstituttet kontakter ovenstående centrale aktører tidligt i etableringsfasen. Adresseoplysningerne findes i Finans Danmarks notat om vilkår for adgang til kerneinfrastrukturen, som kan rekvireres ved henvendelse til Finans Danmark.

6 Pris for adgang til kerneinfrastrukturen og/eller medlemskab af Finans Danmark

I udgangspunktet er der tre forskellige kombinationer af medlemskabet af Finans Danmark og/eller adgangen til kerneinfrastrukturen:

1. *Et fuldt medlemskab* svarende til, at et pengeinstitut både er medlem af Finans Danmark og får adgang til kerneinfrastrukturen.

2. *Et begrænset medlemskab*, der betyder, at pengeinstituttet er medlem af Finans Danmark, men undtaget infrastrukturuområdet.
3. *Adgang til kerneinfrastrukturen* uden et medlemskab af Finans Danmark.

Side 9

Der skal betales et investeringsbidrag på kr. 5,86 mio. (2017) for fuld adgang til kerneinfrastrukturen. Hertil kommer betaling for et eventuelt medlemskab af Finans Danmark.

Journalnr. 746/12

Dok. nr. 537321-v3

Medlemsskab og investeringsbidrag er nærmere beskrevet i Finans Danmarks notat om *Vilkår for adgang til kerneinfrastrukturen*, som kan rekvireres ved henvendelse til Finans Danmark.